

Det kgl. Landhusholdningselskabs Halvaarsmøde

d. 16de December 1868.

Valg af Embedsmænd. Nye Medlemmer. Selskabets Virksomhed. En Undersøgelse af Landbrugsforholdene paa Island. Understøttelsen til Mælkeundersøgelser. Vandrende Bogsalg.

Omtrænt 65 Medlemmer fra Landets forskjellige Egne vare tilstede.

Først foretoges Valg af Embedsmænd istedetfor dem, der enten vare aftraadte efter Tour: Professor Jørgensen (Præsident), Finansminister Fønnesbech og Gehejmekonferentsraad Johnsen (af Selskabets Kommission) — eller døde: Etatsraaderne Tang og Valentiner (af Selskabets Kommission) og Justitsraad Hald (Sekretær).

Prop. Holstein, Dyrehavegaard, foreslog, at man, i Stedet for at optælle Stemmerne i selve Forsamlingen, hvorved Tiden let vilde medgaa dertil, saa at Forhandlingen af Budgettet og Selskabets Virksomhed af denne Grund maatte indskrænkes, skulde lade Stemmerne føre til Bog af en Sekretær med Tilforordnede, hvilket saa meget bedre maatte kunne ske, da Stemmesedlerne vare understrevede.

Den ledende Præsident, Grev Holstein-Holsteinborg, mente, at om end denne Fremgangsmaade, der er afvigende fra den hidtil fulgte, i mange Tilfælde kunde være heldig, saa

burde den dog ikke følges denne Gang, da der syntes at være en Del Meningsulighed med Hensyn til Valget.

Docent Fjord fremhævede, at det maatte af flere Grunde kunde være ønskeligt at vide, hvem der blev valgt til Præsident, inden man gik over til at diskutere og fastslaa Budgettet.

Forlaget blev ved den paafølgende Afstemning forkastet med 29 Stemmer mod 25.

Udfaldet af Valget var følgende:

Til Præsident: Professor Jørgensen med 165 Stemmer.

Til Selskabets Komission: Finantsminister Fønnesbech med 172 St. Gehejmekonferentsraad Johnsen med 152 St. Kammerherre Sehestedt-Suul med 144 St. Kammerherre Steel med 116. (Derester havde Propr. Friis, Kullerup, 38 St. og Holm, Verkenfelt, 23 St.)

Til Sekretær: Kandidat Hannemann med 167 St.

Derpaa optoges enstemmig som Medlemmer af Selskabet:

Aagaard, Proprietær, Ulriksdal ved Gaabense.

Århus Landbosforening, Formand, Kammerraad N. Eriksen, Frydenlund ved Århus.

Ahlefeldt-Kaurvigen, Chr., Greve, Brolykke paa Langeland. Andersen, Proprietær, Vadgaard ved Buddinge.

Bagge, Proprietær, Højgaard ved Kjøbenhavn.

Barner, Kammerjunker, Forpagter, Esfildstrup ved Ringsted. Bech, J. P., Forpagter, Brorup ved Slagelse.

Brun, C., Proprietær, til Borupgaard ved Helgø.

Bræstrup, Gehejmekonferentsraad, Overpræsident i Kjøbenhavn.

Collet, Godssejer, til Landbygaard og Ronnebeksholm.

Deurs, van, D., Forpagter, Frydendal.

Dinesen, Sægermester, Store Mørkegaard.

Eriksen, Sognefoged, Gaardejer, Herløv ved Kjøbenhavn.

Faber, Bogholder i Privatbanken.

Fangel, Forstander, Næssgaards Agerbrugsstole ved Stubbe-
kjøbing.

Foreningen for mindre Landbrugere i Sorø og til-

grænsende Amter (Formand Proprietær Jespersen,
Dalmose ved Slagelse).

Frederiksen, N. J., Forpagter, Fuglsang ved Nykjøbing p. F.

Friis, Kaptajnløjtnant, Flinterupgaard ved Slagelse.

Glud, P. C., Kand. jur., Proprietær, til Senggaard.

Gold, Forretningsfører, Kjøbenhavn.

Grüner, Kand. phil., Eliselund ved Kolding.

Hastrup, Proprietær, Rødbjerghavn paa Langeland.

Hastrup, Forpagter paa Svendstrup.

Holstein, C., Greve, Langebeksgaard ved Bordingborg.

Hvass, Landbrugskandidat, Randrup ved Aalborg.

Høier, Proprietær, Hølløse Mølle ved Næstved.

Juul=Brockdorff, C., Baron, Løjtnant, Østvedgaard.

Jørgensen, Proprietær, Cathrinedal ved Svinninge.

Lange, C. B., Fuldmægtig i Finansministeriet.

Lindgaard, Sagermester, Kaastrup ved Nyborg.

Lorenzen, C., Forpagter, Hvidkilde Ladegaard ved Svendborg.

Meincke, C., Kand. jur., Balbygaard ved Slagelse.

Møller, D., Proprietær, Hvilsøgaard ved Aalborg.

Nielsen, Folkehøjskoleforstander, Løjtnant, Hindholm ved
Fuglebjerg.

Nygaard, Forpagter, Sophiendal ved Ringsted.

Pedersen, Søs, Gaardejer, Herløv ved Kjøbenhavn.

Petersen, Adam, Kjøbmand, Kjøbenhavn.

Rantzau, Greve, Khr., Frederikslund ved Arup i Fyen.

Rantzow, Lehns greve, Rosenvold.

Rasmussen, Vilh., Journalist.

Rosen, C., Kammerherre, Henriksholm ved Vedbæk.

Rothe, R., Forstraad, Frederiksberg.

Røder, G., Proprietær, til Dyrehavegaard ved Kolding.

Scavenius, S., Kand. polit., Folkethingsmand.

Schaffalitzky de Muckadell, Kammerherre, Lehns greve,
Arrestov ved Overndrup.

Schaffalitzky de Muckadell, C., Baron, Skjoldmose ved
Svendborg.

Schou, H. J., Grosferer, Slagelse.

Schütte, Theodor, Kand. jur., til Provstlund ved Horsens.

Staun, P., Dyrlæge, Ringsted.

Thalbitzer, Forpagter, Thurebyholm.

Tutein, F. Proprietær, til Røgholt ved Hjørring.

Vadum, Ludvig, Landinspektør, Frederiksberg.

Winde, Proprietær, Gl. Buurholt, Vesterbrønderølev ved
Aalborg.

Worm, Proprietær, Aggershvide.

Salt 54 nye Medlemmer; i det forløbne Halvaar ere 12 afgaaede, saa at Selskabets Medlemstal nu udgjør omtrent 450.

Derefter meddelte den ledende Præsident følgende Oversigt over enkelte Punkter af Selskabets Virksomhed:

Foruden den almindelige Aarsberetning for 1867 og den meteorologiske Aarsberetning for samme Aar er en Rejseberetning om det stotste Agerbrug af Landbrugskandidat Kofod blevet trykket som Manuskript og omdelt til Medlemmerne.

Fristen for Indlevering af Afhandlinger til Prisopgaven om en Vejledning i Draining er forlænget til 1ste Marts 1869, da der indtil 1ste August kun var indkommet een Besvarelse.

3 Aarets Løb er der indkommet 27 Andragender om Bidrag til Laanebogsamlinger.

Rejseunderstøttelser ere tilstaaede: Dr. phil. Meinert, Dyrlæge N. E. Pedersen, Dyrlæge, Kand. med. Bah, Docent Westring, Kand. Segelcke, Kand. Hannemann, Højskoleforstander la Cour, Gartner Knuzen, Gartner Røwe, Landvæsenlærling Gregersen og Mad. Nielsen i Overød.

Af Landvæsenlærlinger tjene for Tiden under Selskabet 91. 3 Lærlinger rejste i Februar til Skotland for at uddanne sig hos dygtige Landmænd; 1 af disse Lærlinger fik Understøttelse af Selskabet. Af Drainingslærlinger blev der i Foraaret anbragt 22 paa forskjellige større Gaarde. For Tiden tjene under Selskabet 18 Mejerstelærlinger, 8 Mejeribødkerlærlinger og 4 Mejeribestyrerlærlinger.

Ansøgninger om Pladser som Landvæsenlærlinger maa for Fremtiden indsendes 3 Maanedet inden hver af de halv-aarlige Skiftetider, for at Selskabet kan have den nødvendige Tid til at korrespondere om Pladserne. Inspektør Buus paa Rosvang har i det forløbne Aar gennemgaaet Lærlingernes Dagbøger og ligeledes lovet dette for næste Aars Vedkommende.

Et Par mindre Understøttelser til Træplantning ere tilstaaede i det forløbne Aar, men da andre nyoprettede Selskaber have sat sig til speciel Opgave at fremme Træplantningen, vil Landhusholdningselskabet for Fremtiden kun undtagelsesvis støtte mindre Foretagender i denne Retning, da der gjøres betydelige Krav paa dets Midler i andre Retninger.

Til Biavlens Fremme er tilstaaet et Par mindre Understøttelser.

Docent Fjord har erholdt 400 Rd. til Bestridelse af Udgifterne ved Forsøg over den saakaldte „Kogning i Hø“, da denne ventelig vil kunne blive af Betydning for Landalmuen som Middel til billigt og uden stor Tidsspilde at kunne holde god varm Spise.

Understøttelse i Form af Agerbrugsredskaber ere sendte til nogle fremadstræbende Jordbrugere i de nordlige Vilande.

Dernæstfattes Budgettet for Regnskabsaaaret 1869—70 under Forhandling.

Indtægtsfiden beløb sig til 11,660 Rd., nemlig:

Renter af Aktiver	5,860 Rd.
Afdøde Etatsraad Schous Legat	100 —
Statskassens Bidrag	1,600 —
Medlemmernes Bidrag	3,700 —
Andre Indtægter, navnlig ved Salg af Forlagskrifter	400 —

Udgiften foresloges fordelt saaledes:

Forberedelse og Udgivelse af landøkonomiske og naturvidenskabelige Skrifter	1,000 Rd.
Anskaffelse af deslige Skrifter til Uddeling	1,200 —
Selskabets Foredrags- og Diskussionsmøder	300 —
Læseris	2,500 Rd.

	Transport 2,500 Rb.
Bidrag til populære Forelæsninger	150 —
Meteorologiske Undersøgelser	600 —
Foranstaltninger til Ødelæggelse af skadelige Dyr .	200 —
Remisse Analyser	200 —
Honorar for Melkeundersøgelser og Rejser i den Anledning	1,300 —
Rejseunderstøttelser	1,000 —
Landvæsen= Mejeri= og Drainingslæringer . .	700 —
Belønninger for Landboslid	200 —
Uddeling af Agerdyrkningsredstaber	100 —
Understøttelser af Træplantning	150 —
Til Fremme af Biaflen og andre med Landbruget i Forbindelse staaende Erhverv	200 —
Island, Færøerne og Grønland	400 —
	7,700 Rb.

Til et Par af Udgiftsposterne knyttede Bestyrelsen nogle Bemærkninger; saaledes yttrede Statsraad Tesdorpf i Anledning af Forslaget om en fordoblet Bevilling til de nordlige Vilande, at da disse Lande, navnlig Island, i de senere Aar havde lidt meget ved stærk Sygdom og Dødelighed (Skab) blandt Faarene, ved et forringet Udbytte af Fiskerierne og ved de høje Priser, der ere blevne betalte for Kornet, hvilket alt sammentaget havde stillet Forholdene i dette gamle Viland meget sørgelige; at da man nærede den Formodning, at der ikke i agronomisk Henseende gjøres i Island, hvad der kan og bør gjøres; og da man ikke følte sig tilfredsstillet ved den Maade, nærmest Uddeling af Redstaber, hvorpaa man hidtil havde kunnet støtte Landbruget paa Island, — saa ønskede man, for i Fremtiden at kunne handle paa en sikkrere Maade, og for at kunne underkaste det Agerbrug en ombyggelig Undersøgelse og Drøftelse, at indhente grundige Oplysninger desangaaende.

Angaaende de 1000 Rb., der foresloges bevilligede i Anledning af Selstabet's Hundredearsfest, oplyste Professor Vør-

genfen, at Tanken var, under Landmandsmødet i Rjøbenhavn at foranstalte en Festmiddag for Landhusholdningssekskabets Medlemmer, selvsølgelig imod Betaling, og at den foreslaede Sum vilde blive brugt til at dække Udgifterne for Væresgjæster, Musik, Dekoration o. s. v.

Til Bevillingen af 1300 Rd. som Honorar for Mælkeundersøgelser og Rejser i den Anledning stillede Etatsraad Tesdorpf Forslag om at bevillige denne Sum aarlig for et Tidsrum af 3 Aar og yttrede i den Anledning, at Hensigten dermed naturligtvis var at søge Rand. Segelcke for længere Tid knyttet til Selskabet. Han troer ikke, der gjennem noget af de Midler, hvorved Selskabet arbejder, virkes heldigere end gjennem dette. Vi ere paa Veje til om ikke mange Aar at indtage en af de første Pladser i Europa med Hensyn til Godheden og den forholdsvisse Mængde af vore Mejeriprodukter. Men erkjendes det, at vore Mejeriprodukter fremmes baade i Kvalitet og Kvantitet, da troer han ogsaa, at Rand. Segelcke maa siges at have en væsentlig Del deri, og man skylder da baade ham og Selskabet, der navnlig ved hans Hjælp har været saa heldigt at give denne Sag en saadan Fremgang, at befæste denne Virksomhed for et længere Tidsrum. Ikke heller kan det siges at være passende, at han staaer til Opfølgelse hvert Aar, og at det da kan drøftes, hvorvidt hans Arbejder have været de 1300 Rd. værd eller ikke.

Proprietær Holstein var enig med den foregaaende Taler i Nyttens og Frugterne af Rand. Segelckes Virksomhed, men mente, at Selskabet burde vogte sig for at faae flere faste Bestillingsmænd end nødvendig, og foreslog derfor, at Selskabets Styrelse, idet den paapegede Sagens Vigtighed for hele Landet, skulde henvende sig til alle Landbosforeningerne om at bidrage f. Ex. 50 Rd. hver til Sagens Fremme. Maaſte vil Rand. Segelcke være hindret i at binde sig for 3 Aar, saafremt han i dette Tidsrum skulde blive kaldet til en anden Virksomhed.

Statsraad Tesdorpf. En flig Anmodning til Landboforeningerne vilde være meget upassende. Det synes ikke, at den foregaaende Taler ret indseer Betydningen af og Maaden hvorpaa Kand. S. virker; hans Virksomhed er overordnet og kan ej gaa i Detail; han søger at uddanne subalterne Kræfter paa forskjellig Maade, blandt andet ogsaa som Mejeriasistenter i de Landsdele, der ønske det, og først naar Sagen saaledes er funderet baade i det Store og Overordnede og ligesaa i det Mindre ved Assistenten, kunne vi komme den mindre Jordbruger til Hjælp paa en heldig Maade. Det vilde være Kand. S. en fuldkommen Umulighed at berejse hele Landet og være Konsulent endog blot for alle de større Gaarde. Vel er Kand. S., ved Siden af at være en praktisk Mand, en Videnskabsmand, men derfor kan man ej forlange, at han daglig skal komme frem med videnskabelige Opdagelser; man maa være taknemmelig, naar han af og til kan fremkomme med Undersøgelser, der kaste et nyt og klart Lys over de gamle Mejerimetoder. Det Salær, der ydes ham, er i Virkeligheden kun ringe.

Prop. Holm, Verkenfeldt, bekræfter Kand. Segelkes Fortjenester af den større Klarhed, der i de senere Aar er kommet i Principerne saavel for det mindre som større Mælkebrug. Hvis der ej var Fremgang at vente, vilde han ikke støtte Forslaget, men saa vidt han seer, staaer man netop nu paa Grænsen af en stor Forandring i Mejeridriften, ved hvilken Kand. S.'s Medhjælp vil være af væsentlig Betydning.

Baron Reedtz-Thott fremhæver, at naar en tidligere Taler ikke synes at have Øje for Kand. S.'s Virksomhed for det lille Mælkebrug, bør det dog mindes, at ogsaa han har henledet Opmærksomheden paa det mindre Køholds Mulighed og Produktivitet, og at han jævnlig har holdt Foredrag i Landboforeningerne netop for de mindre Jordbrugere.

Kaptain Buchwald, Annebjerggaard, vilde finde det under Selskabets Værdighed, om det rettede en Opfordring som den

Foreflaaede til Landboforeningerne; desuden kunde der muligvis fra enkelte Studieegne indløbe Afslag, og dette vilde være frænkende for Selskabet. Paa den videnskabelige Underfølgelse maa Selskabet lægge Vægt, og man bør derfor søge hans Virksomhed fremmet; forandrer han denne af en eller anden Grund, staaer det jo Styrelsen frit for at vælge en anden Mand.

Profesor Jørgensen: Diskussionen iaften viser netop Rigtigheden af Styrelsens Forslag. Hvis den finantzielle Side af Sagen var Hovedsagen for Land. S., vilde han langt lettere faae denne fyldestgjort i andre Lande. Sagen er først og fremmest en Interessesak for ham, hvori han arbejder med megen Uegennyttighed, og hvis Sagen ikke længere stod saaledes for ham, vilde han selv være den første til at bryde sit Forhold til Selskabet.

Derpaa vedtoges Etatsraad Tesdorpf's Forslag enstemmig, og dernaest bemyndigedes Styrelsen til at anvende, hvad der maatte blive sparet paa en eller flere Udgiftsposter, paa andre.

Sluttelig stillede Redaktør E. Møller-Holst et Forslag til Selskabet om at virke for Udbredelsen af gode og nyttige Skrifter paa Landet ved Hjælp af vandrende Bogsalg. Dette tænkte han sig ordnet paa den Maade, at Selskabet, efterat have erhvervet sig Ret til at forsyne Bogbærere med Vandrebrev, og efter ved en Kommission at have affattet en Fortegnelse over de gode, folkelige Bøger, som der maatte ønskes udbredte blandt Landalmuen, henvendte sig til sine Medlemmer med Opfordring til at formaa dertil stillede Personer at være Kolportører og at forsyne dem med et anbefalingsbrev, idet det nemlig i Jylland havde viist sig med de Bogbærere, der forhandle de af Selskabet for Folkeskrifters Udbredelse udgivne Bøger, at saadanne anbefalinger fra bekendte, ansete Mænd, i ikke ringe Grad begunstigede Bogsalget. Fra Medlemmerne skulde der kunne indsendes Begjæring til Selskabet om flere eller færre af de paa Listen opførte Bøger til Forhandling; Selskabet skulde

rekvirere dem hos Boghandlerne, forsyne dem med sit Stempel, hvilket ogsaa vilde begunstige Salget, og affende dem til Rekvirenterne. De paaløbende Udgifter saavel som Bogbærernes Fortjeneste maatte dækkes af den Rabat, som Boghandlerne sikkert vilde findes villige til at yde.

I det Styrelsen udtalte sig anerkjendende om Tanken, der laa til Grund for dette Forslag, opfordrede den Forslagsstilleren til at indgive et skriftligt Forslag i saa Henseende.
